

การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔
สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓
A Study of Teaching and Learning Management Guidelines in Buddhist
Subjects Based on the Four Noble Truths for Phrapariyattidhamma
School, General Education Section, Group 3

พระมหาสันติชัย อภิสนติ (โพนศรีสม)

Phramaha Santichai Abhisanti (Phonsrisom)^๑

สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Sudhipong Srivichai^๒

ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ และ ๓) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ กลุ่ม ๓ จำนวน ๒๑๗ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านคือ ด้านหลักสูตรมีปัญหา ได้แก่ ๑) หลักสูตรมีการจัดลำดับขั้นตอนในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ด้านกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ ๒) ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกปฏิบัติและการเสริมแรง ด้านสื่อ ได้แก่ ๓) ผู้สอนมีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย อาทิ แบบจำลอง สื่อวีดิทัศน์ เพลงฯ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ๔) กิจกรรมการเรียนเป็นการสร้างกัลยาณมิตรที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียนต่อนักเรียน ด้านวัดและประเมินผล ได้แก่ ๕) ครูผู้สอนต้องชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นจุดด้อยของตนเองเพื่อนำไปพัฒนา

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
aphisanti1991@gmail.com

^๒คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ พบว่า ๑) ด้านหลักสูตร จัดได้ไม่ตรงตามบริบทของผู้เรียน (ทุกข์) สาเหตุมาจากหลักสูตรต้องปรับให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน (สมุทัย) เราจะทำให้หลักสูตรมีความตรงต่อความต้องการของผู้เรียนด้วยวิธีไหน (นิโรธ) การที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการลงมือแก้ปัญหา (มรรค) ๒) ด้านกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้น้อย (ทุกข์) ผู้สอนสามารถรู้สาเหตุของการผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีได้น้อย (สมุทัย) ควรมีวิธีการอบรมที่หลากหลาย (นิโรธ) จัดให้นักเรียนที่มีความประพฤติดีเป็นผู้นำ (มรรค) ๓) ด้านสื่อ ผู้สอนและผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อ (ทุกข์) ผู้สอนและผู้เรียนไม่มีความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อ (สมุทัย) มีการแนะนำผู้สอนและผู้เรียนใช้สื่อ (นิโรธ) จัดอบรมผู้สอนและผู้เรียนในเรื่องการใช้สื่อ (มรรค) ๔) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีการแบ่งปันสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ (ทุกข์) รู้ว่าผู้เรียนมีการแบ่งปันความรู้ (สมุทัย) มีการแสดงประโยชน์ที่ได้จากการแบ่งปันความรู้ (นิโรธ) ส่งเสริมให้มีการแบ่งปันความรู้ การทำงานเป็นทีม (มรรค) ๕) ด้านการวัดและประเมินผล การที่ผู้สอนไม่นำผลการประเมินผู้เรียนไปชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง (ทุกข์) รู้ปัญหาการไม่ชี้แจงผลการ (สมุทัย) ผู้สอนต้องหาวิธีการชี้แจงให้ผู้เรียนทราบจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง (นิโรธ) ผู้สอนแจ้งให้ผู้เรียนทราบจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง (มรรค)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอน, วิชาพระพุทธศาสนา, หลักอริยสัจ ๔, โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the state of teaching and learning management in Buddhist subjects based on The Four Noble Truths of Phrapariyattidhamma School, General Education Section, Group 3, 2) to study guidelines of teaching and learning management in Buddhist subjects based on The Four Noble Truths of Phrapariyattidhamma School, General Education Section, Group 3, and 3) to propose guidelines of teaching and learning management in Buddhist subjects based on The Four Noble Truths of Phrapariyattidhamma School, General Education Section, Group 3. The mixed research methodology was used in the study. The quantitative data were collected 217 administrators and teachers of Phrapariyattidhamma School, General Education Section, Group 3 by questionnaires and analyzed by mean and standard deviation. The qualitative data were collected from 3 experts through in-depth interviews and analyzed by content analysis.

The results of the study found that:

The state of teaching and learning management in Buddhist subjects based on The Four Noble Truths of Phrapariyattidhamma School, General Education Section, Group 3, was at a high level overall. In each aspect, the problems were

found in: 1) Curriculum; order and process of teaching and learning management, 2) Learning Process; practice and strengthening can change students' behaviors, 3) Media; variety of media was used in teaching and learning process, 4) Learning Activity; activity during learning can create a good relationship among students, and 5) Measurement and Evaluation; Teachers need to clarify their own weaknesses to develop.

The guidelines of teaching and learning management in Buddhist subjects based on The Four Noble Truths of Phrapariyattidhamma School, General Education Section, Group 3, indicated that: 1) Curriculum; the curriculum was not related to students' contexts (Dukkha), it should be adjusted to the need of students (Samudaya), how the curriculum can be adjusted to match students' requirements (Nirodha), and to have cooperation in solving the problems (Magga), 2) Learning Process; learning can change students' behaviors a little (Dukkha), teachers try to find out the cause of this problem (Samudaya), to variety of training programs (Nirodha), and to assign students with satisfying behaviors to lead the group (Magga), 3) Media; teachers and learners have limited skills in using media (Dukkha), teachers and learners lack of skills (Samudaya), to introduce teachers and learner to use media (Nirodha), and to train teachers and learners in using media (Magga), 4) Learning Activity; a little of knowledge and learning sharing (Dukkha), to know a little of knowledge and learning sharing (Samudaya), to acknowledge the advantage of knowledge and learning sharing (Norodha), and to promote knowledge and learning sharing Magga), and 5) Measurement and Evaluation; the learning assessment results were not revealed to the learners (Dukkha), to find problems of keeping the assessment results unrevealed (Samudaya), to find suitable ways to let learners to assess the performance results (Nirodha), and to hand the assessment results to the learners (Magga).

Keywords: Teaching and Learning Management, Buddhist Subjects Based, Four Noble Truths, Phrapariyattidhamma School General Education Section

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนา และเป็นเครื่องชี้นำสังคม ดังที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ระบุไว้ว่า คนเป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา โดยมุ่งเน้นให้คนไทยมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีลักษณะเป็นคนดี มีคุณธรรม มีจิตใจสำนึกรับผิดชอบ มีค่านิยมอันดีงาม มีสติปัญญา มีสุขภาพอนามัยที่ดี และมีทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ที่ต้องการให้คนไทยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเน้นให้คนไทยเป็นคนที่มีสมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้สติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๔: ๒๑-๒๓) ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ ซึ่งดำเนินการตามพระบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช ๒๕๔๒ จึงส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข พื้นฐานของความเป็นไทย และปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิตให้กับผู้เรียนจากราชบัญญัติการศึกษาข้างต้นจะเห็นว่า ในการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม ควบคู่กับการเป็นผู้มีความรู้และมีความสุขเพราะการนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวันย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ ความคิดสภาพจิตใจและสังคมโดยรวม (สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, ๒๕๔๒)

การจัดการศึกษาอบรมที่ผดุงสังคมไว้ได้คือการจัดการศึกษาที่มีจริยศึกษาเป็นแกนหลักที่สำคัญ โดยผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนให้รู้จักผิดชอบชั่วดี สังคมใดหากเต็มไปด้วยคนไร้ศีลธรรม สังคมนั้นย่อมเข้าสู่กลียุค ดังนั้นการที่บุคคลแต่ละคนมีความเข้าใจอย่างถูกต้องในหลักศาสนา ตามความศรัทธาที่พอเหมาะพอดี มีการฝึกตนตามหลักสัจจะธรรมย่อมช่วยให้บุคคลเกิดปัญญาจนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีสันติสุขเมื่ออดีตที่ผ่านมา การศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาของเยาวชนจะควบคู่การศึกษาของประเทศไทย โดยเริ่มจากที่วัด ตามประวัติศาสตร์เริ่มตั้งแต่สมัยสุโขทัย การศึกษามีต่อเนื่องกันมาเป็นหลายยุคหลายสมัย จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๔๒๗ เป็นต้นมาจึงมีโรงเรียนเกิดขึ้นตามวัดเป็นจำนวนมาก ทั้งในกรุงเทพและตามหัวเมืองต่างๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เยาวชนไทยเป็นคนดี มีคุณสมบัติที่เป็นคุณแก่ราชการ และเป็นกำลังสำคัญที่จะสร้างสรรค์ความเจริญแก่บ้านเมืองมากยิ่งขึ้น และในปี พ.ศ. ๒๔๓๕ มีการตั้งโรงเรียนมูลศึกษาขึ้นในวัด ทั้งในกรุงเทพและตามหัวเมือง โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้จะจัดพระภิกษุทำการสอนบรรดาศิษย์ทั้งหมดในวัด ในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ มีพระราชบัญญัติประถมศึกษาใช้บังคับเด็กอายุระหว่าง ๗-๑๔ ปี ให้เข้าโรงเรียนโดยมีผลบังคับทั่วประเทศเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ และในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ (สุมน อมรวิวัฒน์, ๒๕๔๒ : ๓๒-๓๔) กระทรวงธรรมการได้ประกาศเพิ่มหลักสูตรจริยศึกษาขึ้นในโรงเรียนทั้งหมดและกำหนดให้นักเรียนได้สวดรับฟังพระธรรมเทศนาเพื่ออบรม ให้เด็กมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๙๓ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เริ่มกำหนดให้โรงเรียนต่างๆ ทั้งโรงเรียนหลวงและโรงเรียนราษฎร์ โดยใช้หนังสือเรียนหลักสูตรจริยศึกษาสำหรับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีเนื้อหาการสอนวิชาศีลธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับพุทธประวัติหลักธรรมหรือคำสอนจากพระไตรปิฎก เป็นที่สังเกตว่าแบบเรียนชุดพระพุทธศาสนามีลักษณะทางศาสนาด้วย ซึ่งโรงเรียนเลือกทำกันเป็นประจำทุกวัน ทุกสัปดาห์ หรือเป็นครั้งคราว การศึกษาเกี่ยวกับ

พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบเช่นนี้ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความสำนึกในการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีมากยิ่งขึ้นไปอีก (ทินพันธ์ นาคะตะ, ๒๕๔๓ : ๒๕-๒๗)

การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในอดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเพราะครูและบุคลากรทางการศึกษายังขาดทักษะในการคิด วิเคราะห์ ขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ และเน้นการสอนโดยการบอกและให้เด็กท่องจำ เน้นวิชาความรู้มากกว่าการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและยังไม่สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ ใกล้ตัวได้ ขณะเดียวกันครูได้รับการพัฒนายังไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง (วิไล ตั้งจิตสมคิด, ๒๕๓๔ : ๕๒) ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความซาบซึ้งพอรที่จะนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณธรรมและคุณภาพทางจิต จึงมักจะส่งผลออกมาว่า เยาวชนไทยขาดระเบียบวินัย ดิฉยาเสพติด ก่อการทะเลาะวิวาทกัน เดิมทีนั้น โรงเรียนสายสามัญ เราจะมีสอบเฉพาะ O-Net ไม่ก็ A-Net หรือ GAT, PAT เหมือนกับโรงเรียนทางโลกทั่วไปทุกประการ แต่ในปีการศึกษา ๒๕๕๖ โรงเรียนสายสามัญของเราก็ได้มีการเพิ่มการสอบ B-Net เข้ามา เพื่อทดสอบความรู้ด้านพระพุทธศาสนาของพระเณรซึ่งกำลังเรียนสายสามัญ และเพื่อวัดคุณภาพการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาของแต่ละโรงเรียนไปในตัว

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่ม ๓ เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาชั้นมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓
๒. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓
๓. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓” รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยเป็นผลานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ มีขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาเอกสาร

วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา อริยสัจ ๔ ข้อมูล โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

แหล่งข้อมูล : พระไตรปิฎก, หนังสือ, ตำรา, บทความ, วารสาร, งานวิจัย, เว็บไซต์

เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ค่าความถี่ร้อยละ

ผลลัพธ์ : กรอบแนวความคิดวิจัย สภาพแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

๒. แบบสอบถาม

วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาสภาพการจัดการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

แหล่งข้อมูล : กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร ครู จำนวน ๒๑๗ รูป/คน

เครื่องมือ : แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล : สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ๑) ค่าร้อยละ ๒) ค่าความถี่ ๓) ค่าเฉลี่ย ๔) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลลัพธ์ : สภาพแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีขั้นตอน ดังนี้

๑. การสัมภาษณ์

วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ใน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

แหล่งข้อมูล : ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ ท่าน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก (Purposive Sampling) ดังนี้ คือ ๑) มีประสบการณ์ในด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างน้อย ๕ ปี ๒) เป็นสถานศึกษาที่ผ่านการประเมิน การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-NET) ๓) เป็นสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ค่าความถี่ร้อยละ

ผลลัพธ์ : แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

ขั้นตอนที่ ๓ เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ มีขั้นตอนดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย : ปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

แหล่งข้อมูล : ประธานกรรมการ กรรมการ และ ผู้วิจัย

เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ : แนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ในภาพรวมทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ปานกลาง อยู่น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านสื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านหลักสูตร พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการเรียนรู้ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

๑.๑ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านหลักสูตร พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ หลักสูตรมีมีการพัฒนาประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับด้านต่างๆ การออกแบบการจัดทำหลักสูตรได้เหมาะสมกับประสบการณ์ด้านต่างๆ ของผู้เรียน หลักสูตรสามารถตอบสนองจุดมุ่งหมายทางการศึกษา และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ๓ อันดับได้แก่ หลักสูตรมีการจัดลำดับขั้นตอนในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร สามารถศึกษาต่อในอาชีพที่ตนสนใจได้ หลักสูตรช่วยให้ครูมีการฝึกการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน

๑.๒ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกระบวนการเรียนรู้ พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมากปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการฝึกหัดทั้ง ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น หายใจ ผู้สอนเกิดความพึงพอใจในทักษะการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ๓ อันดับได้แก่ ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกปฏิบัติและการเสริมแรงเมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ มีการใช้เทคนิคต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระตามจุดมุ่งหมาย

๑.๓ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านสื่อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้สอนมีการใช้สื่อการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนมีการใช้สื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ๓ อันดับได้แก่ ผู้สอนมีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย อาทิ แบบจำลอง สื่อวีดิทัศน์

เพลง ผู้สอนมีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ผู้สอนสามารถเข้าใจและใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๔ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ผู้สอนและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นอย่างดี ผู้สอนและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ๓ อันดับ ได้แก่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนเป็นการสร้างกัลยาณมิตรที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียนต่อนักเรียน ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ได้

๑.๕ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ เพื่อพัฒนาการของนักเรียนแต่ละบุคคล เป็นการประเมินคุณภาพ ทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ของนักเรียนแต่ละบุคคล เพื่อนำไปพัฒนาต่อ มีการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่กำหนดประเมินออกมาในรูปแบบตัวเลข และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ๓ อันดับ ได้แก่ มีการนำผลการวัดประเมินผลที่ได้ ไปชี้แจงและพัฒนาในส่วนที่ด้อยของนักเรียน มีเกณฑ์การวัดอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนใช้การสังเกตเป็นการประเมินผลการเรียนรู้

๒. แนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ สรุปผลการวิจัยพบว่า

๒.๑ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านหลักสูตร ให้ผู้สอนรายวิชาพระพุทธศาสนามีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร เพราะว่าจะได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและรู้ปัญหาของหลักสูตรรวมถึงบริบทของผู้เรียนแต่ละที่ต่างกัน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดหางานหรือองค์กรมารองรับความรู้ส่วนพระพุทธศาสนา มีการปรับหลักสูตรให้ตรงตามความรู้ความสามารถของผู้เรียน การที่ทุกฝ่ายร่วมมือกันลงมือแก้ปัญหาจัดเป็นมรรค

๒.๒ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดการอบรมสามเณรโดยสลับให้สามเณรที่มีความประพฤติที่ดีมีความเป็นผู้นำดูแลน้องๆสามเณรจัดเป็นมรรค เสริมสร้างการเอาใจใส่ให้ความอบอุ่นแก่สามเณรผ่านการทำกิจวัตร การทำวัตร การปลูกผัก การกวาดลานวัด ฯลฯ การแก้ไขปัญหาจัดเป็นมรรค ส่วนนี้นั้นต้องได้รับการร่วมมือจากทุกฝ่ายของโรงเรียน

๒.๓ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านสื่อ มีการจัดอบรมครูผู้สอนในเรื่องการใช้สื่อมีการวางแผนแก้ไขปัญหาดังนี้เป็นนิโรธ รวมทั้งลงมือปฏิบัติจัดเป็นมรรค ให้สามเณรมีการพัฒนาการใช้สื่อด้วย โดยการเริ่มจากการใช้สื่อง่ายๆ ก่อน จัดเป็นมรรค จัดกิจกรรมต่างๆ หาทุนทรัพย์เพิ่มเพื่อนำมาเสริมสื่อเพื่อการศึกษาจัดเป็นนิโรธและมรรค

๒.๔ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีการแบ่งปันความรู้กัน โดยการชี้แจงว่าถ้านำความรู้ของแต่ละคนที่ได้มานั้น มารวมกันจะต้องดีกว่าคนเดียวคิดจัดเป็นมรรค เสริมสร้างคุณธรรมการเอื้อเพื่อแบ่งปันสิ่งของกัน โดนเริ่มจากสิ่งเล็กๆ ก่อนจัดเป็นมรรค

๒.๕ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้สอนต้องชี้แจงให้สามเณรเห็นจุดด้อยของตัวเองเพื่อนำไปพัฒนาต่อจัดเป็นมรรค มีการวัดและประเมินผลอย่างยุติธรรม และวัดประเมินผลหลายๆ ด้านด้วยกัน เพราะว่าสามเณรบางรูปเรียน ท่อง บ่นตำราอาจไม่เก่ง แต่เขาทำอย่างอื่นเก่งกว่าจัดเป็นทั้ง สมุทัยนิโรธ และมรรค ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง

๓. แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ มีดังนี้

๓.๑ แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย (๑) ให้ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนามีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร เพราะว่าจะได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและรู้ปัญหาของหลักสูตรรวมถึงบริบทของผู้เรียนแต่ละที่ต่างกัน (๒) มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำงานหรือองค์การมารับความรู้ส่วนพระพุทธศาสนา (๓) มีการปรับหลักสูตรให้ตรงตามความรู้ความสามารถของผู้เรียน การที่ทุกฝ่ายร่วมมือกันลงมือแก้ปัญหาจัดเป็นมรรค

๓.๒ แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย (๑) จัดการอบรมสามเณรโดยสลับให้สามเณรที่มีความประพฤติที่ดีมีความเป็นผู้นำดูแลน้องๆ สามเณรจัดเป็นมรรค (๒) เสริมสร้างการเอาใจใส่ให้ความอบอุ่นแก่สามเณรผ่านการทำกิจวัตร การทำวัตร การปลูกผัก การกวาดลานวัด ฯลฯ การแก้ไขปัญหาคจัดเป็นมรรค ส่วนนี้นั้นต้องได้รับการร่วมมือจากทุกฝ่ายของโรงเรียน

๓.๓ แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านสื่อ ประกอบด้วย (๑) มีการจัดอบรมครูผู้สอนในเรื่องการใช้สื่อมีการวางแผนแก้ไขปัญหาคจัดเป็นนิโรธ รวมทั้งลงมือปฏิบัติจัดเป็นมรรค (๒) ให้สามเณรมีการพัฒนาการใช้สื่อด้วย โดยการเริ่มจากการใช้สื่อง่ายๆ ก่อน จัดเป็นมรรค (๓) จัดกิจกรรมต่างๆ หาทุนทรัพย์เพิ่มเพื่อนำมาเสริมสื่อเพื่อการศึกษาจัดเป็นนิโรธและมรรค

๓.๔ แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย (๑) ส่งเสริมให้มีการแบ่งปันความรู้กัน โดยการชี้แจงว่าถ้านำความรู้ของแต่ละคนที่ได้มานั้น มารวมกันจะต้องดีกว่าคนเดียวคิดจัดเป็นมรรค (๒) เสริมสร้างคุณธรรมการเอื้อเพื่อแบ่งปันสิ่งของกัน โดนเริ่มจากสิ่งเล็กๆ ก่อนจัดเป็นมรรค

๓.๕ แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย (๑) ครูผู้สอนต้องชี้แจงให้สามเณรเห็นจุดด้อยของตัวเองเพื่อนำไปพัฒนาต่อจัดเป็นมรรค (๒) มีการวัดและ

ประเมินผลอย่างยุติธรรม และวัดประเมินผลหลายๆด้านด้วยกัน เพราะว่าสามเณรบางรูปเรียน ท่อง บ่นตำราอาจไม่เก่ง แต่เขาทำอย่างอื่นเก่งกว่าจัดเป็นทั้ง สมุทัยนิโรธ และมรรค ซึ่งนำไปสู่การ แก้ปัญหาอย่างถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓” ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการ เรียนรู้ ด้านสื่อ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า

๑. สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตร พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้าน หลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมากไม่สอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๓๗: ๑๒) ที่เสนอว่า หลักสูตรขี้นงไปทีเื้อื่อหาสาระส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องมาจาก หลายองค์ประกอบด้วยกัน ทั้งนักเรียนโรงเรียน ท้องถิ่น รวมถึงสภาพแวดล้อม

๒. สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านกระบวนการเรียนรู้ พบว่า การจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๓๗: ๑๒) ที่เสนอว่า กระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนไม่มีผลทำให้นักเรียนไม่ชอบ ไม่สนใจ ไม่อยากเรียน

๓. สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อ พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้าน สื่อโดยรวมอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปริชา ปริชาโน (แสงราม) (๒๕๕๓: ๗๗- ๗๘) ที่ผลการศึกษาพบว่า สื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะเนื่องจากการ วิจัยในระยะเวลาที่แตกต่างกัน มีงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน เช่น รูปภาพ วิดีทัศน์ ม้วนเทปบันทึกเสียง ไม่พอ มีเพียงเรื่องใช้บทความสั้นๆ ที่เกี่ยวกับการทำบุญในวันสำคัญทาง พุทธศาสนา และงานวิจัยของจรัล กาอินทร์ (๒๕๔๐: ๙๗) ที่พบว่า ครูมีปัญหาการใช้สื่อ ขาดแคลน สื่อทั้งปริมาณและคุณภาพ สื่อที่ใช้เป็นหนังสือ รูปภาพ ของจริง วิดีทัศน์ ส่วนใหญ่ครู ใช้การสอนแบบ บรรยาย เพราะว่าบริบทของนักเรียนรวมถึงพื้นที่ก็แตกต่างกัน

๔. สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า การจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพนิดา สิ้นสุวรรณ, วีระวัฒน์ พูลทวี และอัญชลี เศรษฐเสถียร (๒๕๓๒: ๙๖) ที่ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้อยู่ใน ระดับน้อย มีเพียงกิจกรรมที่ทำบ่อยครั้งคือการสวดมนต์ไหว้พระการฝึกสมาธิให้มีสติสงบ การ จัด กิจกรรมครูส่วนใหญ่มีปัญหาเพราะครูส่วนใหญ่ขาดทักษะการฝึกอบรมและสนับสนุนจากผู้บริหาร และตลอดจนไม่มีความรู้ความสามารถ เนื่องมาจากการบริหารการจัดการของครูและนักเรียนที่ แตกต่างกัน

๕. สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผล พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจรล กาอินทร์ (๒๕๔๐: ๙๗) ที่ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลอยู่ในระดับน้อย จึงควรประเมินผลให้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย ด้านจิตพิสัย และความสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเรียง ขจรศิลป์ (๒๕๓๐: ๘๔) ที่เสนอว่า การวัดผลประเมินผลวิชาพระพุทธศาสนาแตกต่างจากวิชาสามัญทั่วไป เพราะต้องอาศัยการวัดและประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย การวัดผู้เรียนด้านพฤติกรรมและการปฏิบัติหลักคำสอนพระพุทธเจ้าเป็นสิ่งจำเป็นครูต้องสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของนักเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งร่างกายจิตใจ อารมณ์และสังคมควบคู่กันไป

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

๑) ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านหลักสูตร คือ (๑) ควรส่งเสริมให้ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนามีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร เสนอความคิดเห็น เพราะจะได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและรู้ปัญหาของหลักสูตรรวมถึงบริบทของผู้เรียนแต่ละที่ต่างกัน (๒) ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดหางานหรือองค์กรมารองรับความรู้ส่วนพระพุทธศาสนาของผู้ที่จบการศึกษาไป (๓) ควรมีการปรับหลักสูตรให้ตรงตามความรู้ความสามารถของผู้เรียน

๒) ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกระบวนการเรียนรู้ คือ (๑) จัดการอบรมสามเณรโดยสลับให้สามเณรที่มีความประพฤติที่ดีมีความเป็นผู้นำดูแลน้องๆ สามเณร (๒) เสริมสร้างการเอาใจใส่ให้ความอบอุ่นแก่สามเณรผ่านการทำกิจวัตร การทำวัตร การปลูกผัก การกวาดลานวัด การทำงานเป็นทีม

๓) ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านสื่อ คือ (๑) มีการจัดอบรมครูผู้สอนในเรื่องการใช้สื่อ (๒) ให้สามเณรมีการพัฒนาการใช้สื่อด้วย โดยการเริ่มจากการใช้สื่อง่ายๆ ก่อน (๓) จัดกิจกรรมต่างๆ หาทุนทรัพย์เพิ่มเพื่อนำมาเสริมสื่อเพื่อการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมแบบบวร คือ บ้าน วัด โรงเรียน ช่วยเหลือกัน

๔) ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ คือ (๑) ส่งเสริมให้มีการแบ่งปันความรู้กัน โดยการชี้แจงว่าถ้านำความรู้ของแต่ละคนที่ได้มานั้น มารวมกันจะต้องดีกว่าคนเดียวคิด แสดงให้เห็นผลลัพธ์ของการทำงานเป็นทีมโดยการยกตัวอย่างประกอบ (๒) เสริมสร้างคุณธรรมการเอื้อเฟื้อแบ่งปันสิ่งของกัน โดนเริ่มจากสิ่งเล็กๆ ก่อน

๕) ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓ ด้านการวัดและ

ประเมินผล คือ (๑) ครูผู้สอนต้องชี้แจงให้สามเณรเห็นจุดด้อยของตัวเองเพื่อนำไปพัฒนาต่อ (๒) มีการวัดและประเมินผลอย่างยุติธรรม และวัดประเมินผลหลายๆด้านด้วยกัน เพราะสามเณรบางรูปเรียน ท่อง บ่นตำราอาจไม่เก่ง แต่เขาทำอย่างอื่นเก่งกว่า

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชา พระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ ๔ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๓

๒) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

๓) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องศึกษาบริบทของการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๓๗). **ผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๔). **คู่มือการจัดการกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.
- จรัส กาอินทร์. (๒๕๔๐). **ปัญหาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. (๒๕๔๓). **พระพุทธศาสนากับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สหายเลื้อกและการพิมพ์.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (๒๕๓๐). **วิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : พิสิทธ์เซ็นเตอร์.
- ปรีชา ปรีชาโน (แสงราม). (๒๕๕๓). **การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาใน สถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนสตรีวัดระฆัง เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พนิดา สีนสุวรรณ, วีระวัฒน์ พูลทวี และอัญชลี เศรษฐเสถียร. (๒๕๓๒). **สภาพการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาพุทธศักราช ๒๕๒๔ ของครูผู้สอนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา ๘**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. (๒๕๓๔). **การศึกษาและความเป็นครูไทย**. กรุงเทพมหานคร : โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์.
- สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย. (๒๕๔๒). **การส่งเสริมศาสนาและพัฒนาจิตใจและการ ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด**. เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (๒๕๔๒). **การพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักพุทธศาสตร์ : ทักษะกระบวนการเผชิญ สถานการณ์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.